

ИНФОРМАЦИЈА О ПОСЛОВАЊУ
за 2020. годину

Градиска, мај 2021.

САДРЖАЈ

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ.....	3
2. ПРАВНИ СТАТУС И ДЈЕЛАТНОСТ ПРЕДУЗЕЋА	4
3. МАТЕРИЈАЛНИ РЕСУРСИ.....	5
3.1. ВОДОСНАБДИЈЕВАЊЕ	5
3.2. КАНАЛИЗАЦИОНИ СИСТЕМ	7
4. ДИСТРИБУЦИЈА ВОДЕ КОРИСНИЦИМА И УСЛУГЕ ОДВОДЊЕ ОТПАДНИХ ВОДА	9
5. ФИНАНСИЈСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПО ЗАВРШНОМ РАЧУНУ ЗА 2020.годину	11
6. ОСТВАРЕЊЕ ИНВЕСТИЦИОНИХ УЛАГАЊА	13
7. ОСТВАРЕЊЕ ПЛАНА ЗА 2020.годину	14
8. ЦИЉНЕ ВРИЈЕДНОСТИ ПОКАЗАТЕЉА ПОСЛОВАЊА.....	14
9. ПРОБЛЕМИ У РАДУ И ПРИЈЕДЛОГ МЈЕРА ЗА ПОБОЉШАЊЕ РАДА.....	17
10. АКЦИОНИ ПЛАНОВИ	18
10.1. Оперативно управљање и управљање неприходованом водом.....	18
10.2. Управљање имовином.....	18
10.3. Финансијско управљање	18
10.4. Организација и запослени	18
10.5. Капитални инфраструктурни пројекти	19
11. ЗАКЉУЧАК.....	20

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ

За настанак предузећа се узима 28.12.1973. године, када је одлуком Скупштине општине Градишка основано предузеће под називом Радна организација за комуналне дјелатности „Нови град“, издвајањем из грађевинског предузећа „Јединство“. Предузеће је тада комуналну дјелатност обављало у оквиру три радне јединице: „Водовод и канализација“, „Хигијена“ и „Секундарне сировине“.

Од тада до данас предузеће је доживјело више промјена облика организовања те измјена у регистрацији дјелатности, али је задржало континуитет основне дјелатности предузећа.

Од 01.01.2001. године организацијом три нова предузећа, а на основу раније подјеле по радним јединицама, предузеће је почело самостално да функционише под називом Основно државно комунално предузеће „Водовод и канализација Градишка“.

Дана 09.04.2009. године, предузеће мијења правну форме (облик организовања) у акционарско друштво у добија назив Комунално предузеће „Водовод“ а.д. Градишка под којим и данас послује.

Директор предузећа: Сандро Зеничанин, именован од стране Надзорног одбора 01.11.2018. године.

Надзорни одбор: именован 20.07.2020. године, броји три члана и то: Бранка Трнинић предсједник, Зоран Јовић члан и Немања Шмитран, члан

Адреса: Козарских бригада 36а, 78 400 Градишка

Облик организовања: акционарско друштво

2. ПРАВНИ СТАТУС И ДЈЕЛАТНОСТ ПРЕДУЗЕЋА

2.1. ДЈЕЛАТНОСТ ПРЕДУЗЕЋА

36.00 Прикупљање, пречишћавање и снабдијевање водом.

2.2. ПРАВНИ СТАТУС И ВЛАСНИЧКА СТРУКТУРА

Правни статус предузећа је: **Акционарско друштво**

Власничка структура предузећа је:

- Град Градишка (62.56 %)
- ПРЕФ а.д. Бања Лука (9.62 %)
- Фонд за реституцију РС Бања Лука (4.81 %)
- Остали акционари (23.01 %)

2.3. БРОЈ И СТРУКТУРА ЗАПОСЛЕНИХ

Табела 1: Квалификациона структура радника у 2020. години

2019			
Квалификациона структура	Жене	Мушкарци	Број радника
НК	1	4	5
КВ	1	31	32
ССС	8	9	17
ВКВ	-	5	5
ВШС/ВСС - 180 ECTS	4	5	9
ВСС- 240 ECTS	4	10	14
УКУПНО	18	64	82

Према захтјевима Пројекта општинског и економског управљања (МЕГ) у којем учествује ово предузеће, број запослених треба ускладити са увојеним стандардима, гдје се примјењује План дугорочне рационализације запослених у КП "Водовод" а.д. Градишка.

3. МАТЕРИЈАЛНИ РЕСУРСИ

3.1. ВОДОСНАБДИЈЕВАЊЕ

Водоводни систем града Градишка је конципиран тако да се са водоизворишта „Жеравица“ експлоатацијом бунара и путем водоторња питка вода дистрибуише потрошачима у првој висинској зони (градско урбано подручје и приградска насеља) те даље путем пумпних станица и резервоара ка потрошачима у 2., 3. и 4. висинској зони. Тренутни капацитет водоизворишта је око 390 l/s што је повећање за око 23% у односу на претходну годину имајући у виду да је изграђен нови експлоатациони бунар. Водоводна мрежа покрива већи дио града, и то градску урбану зону и насеља Козинци, Бок Јанковац, Мачковац, Крушкик, Горња Чатрња, Доња Чатрња, Буковац, Церовљани, Кијевци, Лужани, Драгељи, Жеравица, Липовача, Брестовчина, Ламинци Брезици, Ламинци Сређани, Дубраве, Ровине, Нова Топола, Крајишник, Душаново, Врбашка, Бистрица, Јелићи, Требовљани, Милошево Брдо, Гашница, Д. Подградци, Г. Подградци, Лисковац, Јабланица, Сјеверовци, Машићи, Шашкиновци, Д. Јурковица, С. Јурковица, Г. Јурковица, Трновац, Самарџије, Турјак, Грбавци, Ћелиновац, Миљевићи и Јазовац.

Тренутни број прикључака на водоводној мрежи је 17.680, а приближан број становника који конзумира питку воду је око 47.500.

У току 2020. године изграђено је око 18,9 km водоводне мреже у МЗ Совјак, Ламинци, Кијевци и Г. Јурковица. Изградња водоводне инфраструктуре у МЗ Совјак (пумпне станице и цјевовода) финансирана је грант средствима путем МЕГ пројекта у вриједности од 263.000,00 КМ. Поред изградње водоводне мреже за поменута насеља, започети су и радови на изградњи водоводног система у МЗ Орахова и Гашница, гдје је у 2020. години изграђено око 14,5 km водоводне мреже, изграђен објект пумпне станице у Гашници и резервоар у Ораховој капацитета 200 m³. Ова инвестиција се реализује донаторским средствима Чешке развојне агенције у вриједности од 1.530.000,00 КМ. Сви радови на изградњи цјелокупне инфраструктуре су завршени у марту мјесецу ове године, гдје је укупно изграђено 17,8 km потисног и дистрибутивних цјевовода уз већ поменуту пумпну станицу Гашница и резервоар Орахова.

Исто тако, на основу завршене хидрауличке студије водоводног система, започело се са пројектовањем водовода на преостали дио територије града гдје поменута инфраструктура тренутно не постоји те пројектна документација за адаптацију система у оним сегментима гдје је студија показала да су тренутно слабе тачке. Путем МЕГ пројекта, поред водовода у насељу Совјак, у 2020. години су завршени радови на изградњи новог експлоатационог бунара на водоизворишту Жеравица капацитета 80 l/s, чиме су се створили сви предуслови за развој водоводног система на преостали дио града гдје тренутно не егзистира градски водовод.

Изградња експлоатационог бунара је финансирана грант средствима путем МЕГ пројекта у вриједности од 283.000,00 КМ.

Такође, у 2020. години је започет Пројекат "Интегрисана водоводна инфраструктура - Градишка-исток", гдје је имплементацијом грант средстава Швајцарске путем ИРБ-а Републике Српске у износу од 100.000,00 КМ те средстава Буџета Града Градишка у износу од 63.000,00 КМ изграђена водоводна мрежа у источном дијелу града у дужини од 1,6 km. Цјелокупни пројекат је завршен у марту мјесецу текуће године којим је обезбјеђена цјелокупна инфраструктура за наведени обухват, чиме су створени сви предуслови за изградњу објеката индивидуалног и колективног становања те објеката мале привреде на томе подручју те обезбјеђене додатне количине воде и притисци у систему за већ прикључене потрошаче у насељима Јелшинград, Крошња, Бок Јанковац, Козинци и Мачковац, односно за око 3.500 становника.

Табела 2: Структура водоводног система града Градишка

Р.бр.	ОПИС	2018. год.	2019. год.	2020. год.
1	Бунарски капацитети (l/s)	310	310	390
2	Резервоари (m ³)	2.460	2.460	2.660
3	Водоводна мрежа (m)	594.870	604.070	622.970
4	Примарна водоводна мрежа (m)	95.760	95.760	95.760
5	Секундарна водоводна мрежа (m)	361.110	370.310	389.210
6	Преузета водоводна мрежа (m)	138.000	138.000	138.000
7	Прикључци (ком)	16.876	17.200	17.680

У току 2020. године радило се и на наставку смањења физичких и комерцијалних губитака на водоводном систему. Тако су губици са 41,31% колико су износили у првом кварталу 2020. у посљедњем кварталу смањени на 34,23%. Наведено је постигнуто успостављањем тзв. DMA (мјерних зона) на цјелокупном водоводном систему и активном детекцијом губитака на истом те набавком опреме за откривање микролокација кварова (реализација гранта Владе Јапана у вриједности 120.000,00 КМ).

Поред наведеног, израђени су и пројектни задаци за наставак смањења губитака на водоводном систему, чијом реализацијом је утврђено да су тренутно највећи губици у стамбеним јединицама колективног становања гдје се обрачун воде врши на паушалном нивоу. Разлог томе је што у већини зграда ЗЕВ-ови не приказују тачан број корисника чиме се обрачун утрошка воде врши на умањеном нивоу. Такође, мјерењима је утврђено да је евидентно да се у већини зграда овог типа нерационално троши вода гдје су и унутрашње инсталације јако дотрајале и потребно је да се на нивоу ЗЕВ-ова исте санирају. У том смислу, уградњом нових мјерних инструмената на стамбене јединице колективног становања и обрачуна по истим, сви приказани физички а нарочито комерцијални губици ће бити умањени за велики проценат.

3.2. КАНАЛИЗАЦИОНИ СИСТЕМ

Градским канализационим системом покривен је простор ужег градског подручја и приградских насеља Жеравица, Липовача, Сточна пијаца, дио насеља Крушкик и дио насеља Бок Јанковац. Реципијент отпадних и оборинских вода је ријека Сава, а увођење канализационих вода у реципијент се углавном обавља гравитационо (за градско подручје), и препумпним станицама (за приградска насеља) низводно од градског средишта.

Садашњи градски систем за одвођење отпадних и оборинских вода се састоји од око 30,5 km азбест-цементних и бетонских цјевовода профила 200 до 900 mm и 21,5 km полиестерских и PVC цјевовода профила 300 до 700mm те 14 пумпних станица (двје на главном ободном цјевоводу, 11 на секундарним цјевоводима и Пумпном станицом "Кеј"). Од осталих насеља на подручју општине, активности око самосталног рјешавања одвођења отпадних вода вршене су само за насеље Орахова. Овај пројекат је од прије неколико година реализован и систем је у функцији.

Дужина канализационе мреже на подручју града Градишка је 52.000m. На систем канализационе мреже је прикључено укупно 6.308 домаћинства и привредних субјеката. Број становника који се тренутно користи канализационим системом је око 17.000.

Од капиталних инвестиција у канализациони систем у 2020. години највећа се односи на пројекат чишћења и CCTV инспекције (снимања) канализационих колектора на подручју града гдје се након више од 40 година експлоатације канализационог система утврдило у којем стању се налази исти и шта је све потребно за његову рехабилитацију како би био у оперативној функцији за наредни период.

Табела 3: Структура канализационог система града Градишка

Ред.бр.	Опис	2018.год.	2019.год.	2020.год.
1	Црпне станице (ком)	1	1	1
2	Препумпне станице (ком)	13	13	13
3	Пречистачи (ком)	-	1	1
4	Канализациона мрежа (m)	49.500	52.000	52.000
5	Прикључци (ком)	5.941	6.091	6.308

Такође, у току 2020. године, настављена је реализација Пројекта сакупљања и пречишћавања отпадних вода Градишке у сарадњи са партнерима из SECO-а (швајцарским секретаријатом за економске послове) те KfW-а (њемачком развојном банком), гдје су завршене процедуре усвајања докумената за одобрење грант средстава у висини од 28 милиона КМ те започете процедуре за одабир тзв. "Имплементацијског консултанта" чиме ће се створити предуслови за реализацију пројекта. Избор наведеног "Имплементацијског консултанта" се очекује у мају текуће године, након чега би се започеле тендерске процедуре за избор извођача радова према свим компонентама пројекта.

Наведеним пројектом предвиђено је да се изврши рехабилитација постојећег градског канализационог система, изградња секундарних колектора на подручју приградских насеља са фокусом на насеља у водозаштитним зонама изворишта „Жеравица“, изградњом преливне грађевина на локалитету ПС „Кеј“, канализационог колектора до локације за предвиђени градски пречистач отпадних вода (ППОВ) те 1. фаза изградње истог за капацитет 24.000 ЕС (еквивалентних становника). Уз све то, планирана је и набавка специјалног возила за одржавање канализационог система те возило са опремом за CCTV инспекцију колектора како бисмо на најбољи могући начин управљали системом одводње отпадних вода за дужи временски период.

Дакле, планском документацијом и систематичним приступом рјешавања проблематике у области одводње и пречишћавања отпадних вода омогућиће се већи квалитет услуга те проширити конзумно подручје, а све у циљу заштите животне средине и здравља нашег становништва.

4.ДИСТРИБУЦИЈА ВОДЕ КОРИСНИЦИМА И УСЛУГЕ ОДВОДЊЕ ОТПАДНИХ ВОДА

Табела 4: Продаја воде по категоријама потрошача

Р.бр.	Категорија потрошача	Испоручено 2019 (m³)	Испоручено 2020 (m³)	Index (4/3)
1	Домаћинства	1.587.982	1.571.418	99
2	Правна лица	206.271	189.930	92
3	Занатске радње	57.010	52.479	92
	УКУПНО	1.851.263	1.813.827	98

У 2020. години је испоручено потрошачима 1.813.827m³ воде и у односу на претходну годину дистрибуција воде је смањена за 37.436 m³ или 2%.

Табела 5: Услуге одводње отпадних вода по категоријама потрошача

Р.бр.	Категорија потрошача	Испоручено 2019 (m³)	Испоручено 2020 (m³)	Index (4/3)
1	Домаћинства	546.186	548.415	100
2	Правна лица	110.988	105.865	95
3	Занатске радње	40.593	36.326	89
	УКУПНО	697.767	690.606	99

У 2020. години је извршена услуга одводње отпадних вода од 690.606 m³ и у односу на претходну годину услуга је смањена за 7.161 m³ или 1%.

Табела 6: Евиденција потрошача воде по категоријама

Р.бр.	Категорија потрошача	2019	2020	Index (4/3)
1	Домаћинства	16.097	16.520	103
2	Правна лица	542	568	105
3	Занатске радње	561	592	105
	УКУПНО	17.200	17.680	103

У 2020. години број корисника на водоводној мрежи се повећао за 480 или 3%.

Табела 7: Евиденција корисника услугаодводње отпадних вода по категоријама

Р.бр.	Категорија потрошача	2019	2020	Index (4/3)
1	Домаћинства	5.242	5.445	104
2	Правна лица и занатске радње	849	863	102
	УКУПНО	6.091	6.308	103

У 2020. години број корисника на канализационој мрежи се повећао за 217 или 3%.

Табела 8: Евиденција мјерних мјеста и испостављених рачуна

	2019		2020	
	Водомјер	Паушал	Водомјер	Паушал
	14.915	2.285	15.409	2.271
УКУПНО	17.200		17.680	

Испоручена вода потрошачима се утврђује мјерењем потрошње код корисника који имају уграђене водомјере, а код корисника који немају мјерне инструменте потрошња се утврђује паушално од по 5 m³ по члану домаћинства. На крају 2020. године од 17.680 прикључака потрошња воде се мјери код 15.409 корисника или код 87% корисника, а паушал се обрачунава код 2.271 корисника. Мјерење потрошње воде доводи до штедње воде, а код потрошача који рачуне добијају по паушалном обрачуну то није случај и у наредном периоду ће се исти вршити по потрошњи коју евидентира заједнички водомјер (на мјестима, односно зградама гдје не постоје индивидуални водомјери). У 2020. години је испостављено 212.160 рачуна, 2019. години 206.400 рачуна, а у 2018. години 202.512 рачуна. Рачуни се испостављају купцима путем ПТТ мреже.

5. ФИНАНСИЈСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПО ЗАВРШНОМ РАЧУНУ ЗА 2020. ГОДИНУ

КП „Водовод“ а.д. Градишка, у периоду од 01.01.2020. до 31.12.2020. године је пословао са добитком у износу од 88.816 КМ, односно нето добитком од 87.696 КМ.

Укупан приход и добици..... 4.549.666 КМ

Укупан расход ..... 4.460.850 КМ

Бруто добитак..... 88.816 КМ

Укупан приход и добици у 2020. години су остварени у износу од 4.549.666 КМ и за 1% је мањи у односу на исти период претходне године.

Табела 9: Остварење укупних прихода

Р.бр.	Врста прихода	2019	2020	Index (4/3)	% учешћа
1.	Приходи од воде и канализације (домаћинства)	2.388.128	2.356.606	99	52
2.	Приходи од воде и канализације (правна лица)	519.084	467.290	90	10
3.	Приходи од воде и канализације (занатске радње)	158.632	142.077	90	3
4.	Остали пословни приходи	1.114.712	1.232.616	111	27
	Укупно послов. приходи	4.180.556	4.198.588	100	92
5.	Финансијски прих.	249	697	280	0
6.	Остали приходи	394.978	350.381	89	8
	Укупно финансиј. и остали приход	395.227	351.078	89	8
	УКУПНО	4.575.783	4.549.666	99	100

Од укупно остварених прихода, приходи од воде и канализације износе **2.965.973 КМ**, што чини **65% укупних прихода**, а остали пословни приходи износе **1.232.616 КМ** или **27% укупних прихода**.

Приходи од испоруке воде и услуга одводње отпадних вода становништву износе **2.356.606 KM**, а правним лицима **467.290 KM** и занатским радњама **142.077KM**.

Укупни приходи „Водовод“ а.д. Градишка остварени у **2020. години су за 1%** мањи од укупних прихода остварених у 2019. години.

Остали пословни приходи обухватају приходе од рада на прикључцима и рада механизације, а остали приходи обухватају наплаћена отписана потраживања и добитке из капитала.

Табела 10: Остварење укупних расхода

Р.бр.	Врста расхода	2019	2020	Index (4/3)	% учешћа
1.	Трошкови материјала	237.666	351.995	148	8
2.	Енергија и гориво	245.098	212.531	87	5
3.	Бруто зараде	2.246.397	2.142.206	95	48
4.	Производне услуге	500.324	547.475	109	12
5.	Амортизација	388.155	442.021	114	10
6.	Нематеријални трошкови	361.277	395.527	109	9
	Пословни расходи	3.978.917	4.091.756	103	92
7.	Финансијски расходи	15.768	8.103	51	0
8.	Остали расходи	466.836	360.991	77	8
9.	Укупно финанс. и остали расходи	482.604	369.094	76	8
10.	Укупно расходи	4.461.521	4.460.850	100	100

У укупним расходима, **пословни расходи износе 4.091.756 KM** или **92%** и у односу на претходну годину **повећани су за 3%**, док су укупни расходи на нивоу расхода из претходне године. Финансијски и остали расходи износе 369.094 KM и у односу на претходну годину смањени су за 23%.

Табела 11: Остварење биланса стања

Позиција	2019	2020	Index (3/2)	% учешћа
Стална средства (брuto)	29.741.195	30.163.469	101	-
Акумулирана амортизација	11.808.447	12.312.102	104	-
Стална средства (нето)	17.932.748	17.851.367	100	92%
Текућа средства	1.744.347	1.631.464	94	8%
Готовина	279.557	238.515	85	1%
Потраживања	1.257.281	1.236.981	98	6%
Залихе материјала	140.548	96.804	69	1%
Остала имовина	66.961	59.164	88	0%
Пословна актива	19.677.095	19.482.831	99	100 %
Капитал	15.010.220	15.119.520	101	77%
Обавезе	858.762	736.411	86	4%
Резервисања	3.808.113	3.626.900	95	19%
Пословна пасива	19.677.095	19.482.831	99	100%

6.ОСТВАРЕЊЕ ИНВЕСТИЦИОНИХ УЛАГАЊА

У 2019. години су извршена инвестициона улагања у износу од 252.844 КМ, а у 2020. години 350.812 КМ из средстава амортизације.

У 2020. години из наведених средстава су вршена улагања у инвестиционо одржавање, реконструкцију и изградњу водоводне и канализационе мреже те набавку пројеката и опреме (4 возила за технички сектор и систем даљинског мјерења потрошње воде).

7.ОСТВАРЕЊЕ ПЛАНА ЗА 2020. ГОДИНУ

У наредној табели су дата остварења основних елемената плана:

Табела 12: Остварења основних елемената плана

Р.бр	Елементи	План	Остварење	Index(4/3)
1	Дистрибуција воде (m ³)	1.907.000	1.813.827	95
2	Услуге канализације (m ³)	726.000	690.606	95
3	Приход од воде и канализације (KM)	3.201.600	2.965.973	93
4	Укупни пословни приходи (KM)	4.405.600	4.198.5886	95
5	Укупни пословни расходи (KM)	4.265.000	4.091.756	96
6	Укупан пословни добитак (KM)	140.600	106.832	76
7	Нето добитак (KM)	95.000	87.696	92

Пословни приходи и расходи су остварени приближно у висини планираних, као и пословни добитак и добитак редовне активности, међутим сваке године се врше исправке и отписи потраживања од купаца што ствара високе остале расходе и смањује добитак. У 2020. години су остварени расходи по основу исправке вриједности и отписа потраживања у износу од 249.096 KM.

8.ЦИЉНЕ ВРИЈЕДНОСТИ ПОКАЗАТЕЉА ПОСЛОВАЊА

У наредном петогодишњем пословању се планира повећање покривености услугама водоснабдијевања и одводње отпадних вода, смањење губитака воде, повећање наплате, реконструкција и инвестиционо одржавање водовода и канализације и унапређење оперативног и финансијског управљања. Планирани индикатори успјешности су дати по годинама у наредној табели:

Табела 13: Циљне вриједности за КП „Водовод“ а.д. Градишка (2019-2024)

Индикатори успјешности	Историјски	Остварење	Пројекција			
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
% покривености услугама водоснабдијевања	85	87	90	93	94	95
% покривености услугама прикупљања и одводње отпадних вода	28	29	35	35	37	40
% покривености услугама пречишћавања отпадних вода	0	0,0	0,4	0,4	0,4	0,4
Поузданост услуге (сати/дневно)	24	24	24	24	24	24
% неприходоване воде (стварни губици)	39	35	31	26	25	24
% неприходоване воде (привидни губици)	4	3	3	3	3	3
% неприходоване воде (укупно)	43	38	34	29	28	27
ILI Indeks	3,10	2,76	2,41	2,07	1,93	1,87
m ³ по km цјевовода на сат	0,28	0,25	0,22	0,19	0,17	0,15
% покривености водомјерима	87	87	90	95	96	97
% наплате	91	90	95	96	96	97
% спорних и ненаплативих потраживања	25	20	15	10	10	8
% ефикасности наплате (све услуге)	91	90	95	96	97	98
# кварови на цијевима/km дистрибутивне мреже	1,69	1,64	1,50	1,40	1,30	1,20
Енергетска ефикасност kWh/m ³ произведене воде	0,86	0,69	0,65	0,60	0,55	0,50
# зачепљења на канализацијском систему/km	4,04	3,08	2,60	2,45	2,30	2,05

% система за оборинске воде	0	0	0	0	0	0
% мапираног система водоснабдијевања којом КП управља у „помоћној“ књизи сталних средстава	95	100	100	100	100	100
% мапираног система одводње отпадних вода којом КП управља у „помоћној“ књизи сталних средстава	95	100	100	100	100	100
% укњижене постојеће инфраструктуре и обрачунате амортизације	95	100	100	100	100	100
Јед. опер. трошкови за воду и канализ. (KM/m ³ продате воде)	2,27	2,26	2,20	2,15	2,10	2,05
Јед. опер. трошкови за воду и канализ. (KM/m ³ захваћене воде)	1,46	1,40	1,35	1,25	1,20	1,15
Јед. опер. трошкови одржавања за услуге пречишћавања отпадних вода (KM/m ³ продане воде)	0	0	0	0	0	0
Постотак обнове/реконструкције инфраструктуре за снабдијевање питком водом	2	2	2	2	2	2
Постотак обнове/реконструкције инфраструктуре канализације	2	2	2	2	2	2
% покривености оперативних трошкова приходима	119	103	115	120	125	130
Однос текућих средстава и текућих обавеза	2,63	2,22	2,15	2,05	1,95	1,85
# запосленика/1000 корисника услуга водоснабдијевања и одводње отпадних вода	1,65	1,55	1,45	1,35	1,25	1,15

9. ПРОБЛЕМИ У РАДУ И ПРИЈЕДЛОГ МЈЕРА ЗА ПОБОЉШАЊЕ РАДА

Довољна количина квалитетне воде за пиће, могућности учешћа предузећа у пројектима националног и међународног карактера, могућности учешћа Града и других субјеката у финансирању пројеката, поред осталог омогућују отклањање слабости и проблема у раду предузећа.

Унутрашњи проблеми и слабости су везани за постојеће лоше стање одређених цјевовода, још увијек висок ниво губитака воде те слаба оспособљеност појединих запослених за ефикасан рад. Проблеми изван предузећа су такође присутни, а то је слаба платежна способност одређених категорија корисника, неизвјесност судских извршења над извршиоцима – дужницима те постојећа пандемија која је довела до смањене привредне активности.

У наредној табели су представљени приоритети за осигурање одрживости предузећа, и то:

Табела 14: Приоритети и потребе за осигурање одрживости

Подручје активности	Приоритети и потребе
1. Перформансе предузећа	Дефинисати нову организацију предузећа у складу са уговореним и планираним капиталним инвестицијама
2. Перформансе запосленика	Дефинисати потребна знања и способности запослених и омогућити што брже стицање истих
3. Пружање услуга	Додатно ширење водоводне и канализационе мреже у складу са усаглашеним плановима Града
4. Оперативно управљање	Контролисати читање и кориштење воде, уградити додатне водомјере и смањити паушално задужење корисника
5. Управљање имовином	Сву имовину унесу у GIS базу података усагласити са Градом у смислу власништва и процијенити вриједност исте
6. Читање, фактурисање и наплата	Дефинисати мјере ефикасније наплате, задуживати зграде (ЗЕВ-ове) гдје станари не плаћају редовно комуналне услуге
7. Финансијске перформансе	Унапредијети управљање обрачунским центрима у циљу што рационалнијег пословања
8. Смањење неприходоване воде	Откривати цуротине и брзо отклањати кварове, улагати у опрему за детекцију и обуку кадрова
9. Капитална улагања	Санација водоводне и канализационе мреже, изградња нове инфраструктуре, увођење потпуне аутоматизације, мониторинга и управљања канализационим системом по узору на водоводни

10. АКЦИОНИ ПЛАНОВИ

10.1 Оперативно управљање и управљање неприходованом водом

У области оперативног управљања потребно је дефинисати читање водомјера код зграда колективног становања, обезбиједити активну комуникацију са потрошачима путем бесплатног "Call" центра, благовремено опомињати и искључивати потрошаче-дужнике, контролисати читање водомјера и кориштење воде и обновити уговоре са потрошачима.

За остварење ових активности потребни су људски, материјални и финансијски ресурси, а очекивани резултати су повећање наплате, смањење трошкова, смањење неприходоване воде и побољшање услуга.

10.2 Управљање имовином

У области управљања имовином неопходно је извршити потпуну идентификацију исте по амортизационим групама, процијенити њену вриједност, распоредити трошкове инвестиционог и текућег одржавања, носиоце трошкова, одредити приоритете одржавања у сврху чувања имовине и ефикаснијег и ефективнијег кориштења исте.

10.3 Финансијско управљање

У области финансијског управљања неопходно је детаљно извршити евидентирање трошкова по мјестима њиховог настанка, прихода по носиоцима, купаца и добављача по роковима и детаљно планирање и извјештавање. Све наведено требало би обезбиједити оптимизацију новчаних токова у наредном периоду.

10.4 Организација и запосленици

Када се говори о мјерењу успјешности предузећа, осим на финансијске показатеље успјешности пословања, првенствено се мисли и на успјешност људских ресурса који уједно представљају и најважнији фактор предузећа о којем увелико овиси и пословни успјех. Природа предузећа је орјентисаност на одрживо и ефикасно пословање, а како су запосленици ти који својим ангажманом и радом доприносе позитивном или негативном тренду пословања предузећа, фокус би требао бити усмјерен управо на њих, односно на њихове радне перформансе, искуство, знања, вјештине и остало. Из тог разлога је мјерење успјешности рада запосленика веома важно јер управи предузећа даје информацију о људским потенцијалима којима располажу. При том, мјерење успјешности мора бити што је могуће објективније како би се могло наградити оне запосленике који својим радом доприносе успјеху предузећа, али и супротно томе, да се укаже на потребне корекције у вредновању и ако је потребно санкционисању оних запосленика који својим радом нису задовољили и нису достигли жељене резултате или су своје обавезе извршавали неодговорно на штету предузећа.

У том смислу у наредном периоду је потребно извршити дефинисање свих радних задатака запослених са детаљним описима послова и систематизације, затим израду организације и правилника из области рада, вредновање запослених по њиховом радном учинку, усклађивање броја запослених у петогодишњем периоду. Овај процес је у току и примјењује се од јануара 2021. године. Поред свега, потребно је повећати и активности на едукацији, обуци и оспособљавању радника.

10.5 Капитални инфраструктурни пројекти

Табела 15: План инвестиција

Р.бр.	Назив инвестиције	Процијењена вриједност инвестиције	Поче так	Крај	Извор финансирања	Очекивани резултати
1	Ширење водоводне мреже	7.500.000 КМ	2021	2025	Град Градишка, Водовод Градишка, Грант средства	2000 нових корисника
2	Ширење канализационе мреже	30.000.000 КМ	2021	2025	Град Градишка, Водовод Градишка, Грант средства	3000 нових корисника
3	Санација водоводне и канализационе мреже	1.650.000 КМ	2021	2024	Водовод Градишка, средства амортизације	Сигурније снабдијевање и повећање броја корисника
4	Изградња водоводне мреже Гашница-Орахова	1.700.000 КМ	2020	2021	Град Градишка, Водовод Градишка, Грант средства	Смањење губитака воде, 150 нових прикључка
5	Изградња соларне електране на водоизворишту Жеравица	2.500.000 КМ	2021	2023	Грант средства	Кориштење обновљивих извора енергије и уштеде у потрошњи електричне енергије

11. ЗАКЉУЧАК

Поред наведеног, у наредном периоду ће се кроз планирање дефинисати проблеми у пословању, дефинисати активности побољшања са носиоцима одговорности и описаним и квантификованим резултатима, као и потребним ресурсима који ће се кориситити.

За све ово потребни су добро обучени радници, а за обуку истих постоје могућности и средстава у оквиру MEG пројекта који води UNDP те других међународних организација као што су GIZ, SDC, IAWD и други. Само радници са додатним и специјализованим знањима могу донијети промјене у раду, побољшати резултате рада и ефикасно кориштење ресурса, а све у сврху боље услуге и задовољства корисника.

На крају, евидентно је да се у току 2020. године активно радило на системском рјешавању проблематике комуналне инфраструктуре (како водоводне тако и канализационе), чиме би се наведене услуге подигле на виши ниво те створили сви предуслови за ширење исте на цјелокупну територију наше локалне заједнице, а све у циљу обезбјеђења веће привредне активности и живота на подручју града Градишка.